kord korralt mõlemite, nimelt aga Eestimaa ja Liiwimaa peale. Wiimaks tuli suur Põhjamaa sõda, tuliwad nälg ja katk, ja laastasiwad Eestimaa ja Liiwimaa kolmekordse rammuga paljaks.

Aastal 1710 heidsiwad ennast mõlemad maad Wene walitsuse alla; siis tuli rahu, aga rasked haawad tarwitasiwad paranemiseks palju aega.

Aead oliwad ütlemata rasked olnud. Ühest sõeast ja hädast teise, ühe walitsuse alt teise alla tuikudes, oli rõõmus ja lahke meel ülemate ja alamate südamest ära kadunud. Endise elupõlwe kohta oli mõisnikude wabadus kangest kokku kortsunud; nemad ei olnud enam Feudal-herrad, nagu Rittreseltsi walitsuse aeal, aga talupojad ei wõinud siis ka enam waldade kodanikud olla, nagu enne. Ka talupoegade wabandus oli kokku kortsunud ja oli pärast selle päripõlwe sarnatseks saanud, mis Wana Wenemaa kubermangudes walitses.

See elukord ei wõinud aga meie kodumaal, puhta Ewangeliumi õpetuse kõrwas, kauaks walitsema jääda. Ristiusu selge õpetus pidi siin waimlikku wabandust tooma ja see pidi ihulikku päripõlwe ära sulatama, nagu kewadene päike lund ja jead. Nenda see ka tuli, niipea kui wiimase sõea, nälja ja katku jäljed wähegi tasutatud oliwad.

Wana Liiwimaa, nüüd Baltimaa kubermangud nimetatud, oli talurahwa päripõlwe häwitamises kõige Wene riigi ette jõudnud ja eeskujuks saanud. — Uus aeg on nüüd kõiki uue, lahkema korra peale seadnud. Päripõlw on häwitatud ja endistest waldade kodanikudest on täielised riigi kodanikud saanud. Wägewa Weneriigi kaitsusel walitseb rahu, mõistliku wabaduse paistel löõwad kõik Baltimaa nurmed haljendama, puhta Ristiusu õpetuse nõjal kosub waimu haridus.

Kindlast wõib loota, et Baltimaal sõda karta ei ole, ja wabaduse pingutamist ei ole karta. Aga midagi muud on karta ja midagi on soowida. Mitmes ringkondas kipub ülemeel wõimust wõtma, pidude pidamist katsutakse mõnelt poolelt meie kodumaal jälle suuremaks kaswatada, kui seda ühel tõsisel rahwal just tarwis läheb, kui ka siledamal näul, kui see wanal aeal oli. Awalikud pidud kipuwad rahwast tasasest koduelust wõerutama, ja sellest wõiks kergest rohkem aeawiidet ja wõiks kergest rohkem kulu tulla, kui rahwa majapidamine seda sallib ja ilma kahjuta kanda suudab. Seltslik elu kipub koduelu ja perekondliku elu üle kaswama, nagu uhked wenekapsad mõne odra-põllu üle, mis põhjani roogitud ja puhastatud ei ole. Ja wõerad waimud kipuwad lahutust meie ühise kodumaa sugude ja seisuste, meie ühise kiriku